

1. seja Komisije za osnovnošolski in mladinski šah

Prisotni: Simona Polše Zupan (predsednica), Gorazd Gorjup, James M. Tomazin, Karmen Mar, Viktor Jemec (člani)

Ostali prisotni: /

Kraj in čas: 22. 8. 2023, 8.30 – 11.00, gostišče Trojane

Dnevni red:

1. Potrditev dnevnega reda.
2. Spoznavanje članov nove sestave Komisije za osnovnošolski in mladinski šah in dogovor o načinu dela komisije.
3. Kratek pregled dela prejšnje sestave Komisije za osnovnošolski in mladinski šah (predstavi Viktor Jemec).
4. Vodenje evidence šahovskih krožkov, izbirnih predmetov in šahovskih šol.
5. Spodbujanje nastanka šahovskih sredin na lokalni ravni.
6. Predlogi za izboljšanje stanja na Državnem prvenstvu mladih (odziv na dopise g. Franca Poglajena)
7. Naj šahovski krožek.
8. Predlogi za razvoj in napredek osnovnošolskega in mladinskega šaha.
9. Razno

Ad 1. Potrditev dnevnega reda.

Člani so soglasno potrdili dnevni red.

Ad 2. Spoznavanje članov nove sestave Komisije za osnovnošolski in mladinski šah in dogovor o načinu dela komisije.

Vsak od članov je na kratko predstavil, kaj počne. Simona Polše Zupan vodi tri krožke na osnovni šoli in sodeluje pri izobraževanju učiteljev šaha v

okviru ŠZS. V organe ŠZS je bila povabljena, ko so člani organov ŠZS opazili njen učbeniški komplet Šah za otroke 1. Je tudi urednica Šahozavra – priloge za otroke k reviji Šahovska misel.

Dva člana komisije še nista slišala niti za Šahozaver niti za Šah za otroke, kar nakazuje, da je potrebno izboljšati posredovanje informacij, relevantnih za osnovnošolske mentorje.

James Tomazin pove, da je FIDE leto 2024 razglasila za leto šaha.

James Tomazin je aktiven v ŠK Impol Slovenska Bistrica. Poudari, da je za vstop v šole najboljši osebni pristop. Z vodstvi šol se dogovori za kratko, 10-15 minutno predstavitev šaha učencem in jih tako poskuša navdušiti za vpis v krožek. Prisotni so učenci od 1. do 9. razreda. Pomembno je, da se otroke začne navduševati za šah že v vrtcu, zato bo imel 29. 8. predstavitev v Bistrškem vrtcu z več kot 13.000 otroki in 260 vzgojitelji. Iščejo mentorje, ki bi izvajali šah v vrtcih.

Za pridobitev podpore šahu osebno kontaktira tudi župane.

Karmen Mar je aktivna v Železničarskem šahovskem klubu Maribor. Trije trenerji so načrtno izvajali šahovske krožke na Mariborskih osnovnih šolah. Izpostavila je primer, ko je imel učitelj na šahovskem krožku 60 učencev, tekmovanj pa se ni udeleževal nihče, kar kaže na to, da nekaj ni v redu. Pomembno je, da kadar krožke na šolah vodijo učitelji in ne trenerji, da učitelji ozavestijo tudi povezavo krožkov s turnirji - da spremljajo razpisane turnirje in učence spodbujajo k udeležbi. Ena od možnosti je, da tudi to vključimo v sistematično izobraževanje šahovskih učiteljev – sistem tekmovanj in povezava krožki - turnirji.

James Tomazin izpostavi pomembnost psihološke priprave učencev na tekmovanja, na poraz – povedati, da na začetku praviloma ne bodo zmagovali. Ena šolska ura naj bo namenjena temu. Težava so lahko tudi starši, ki želijo otroka začetnih neuspeh (ki so neizogibni) izpisati iz krožka.

Stekla je diskusija o izzivih glede krožkov na šolah. Poleg že omenjenega je lahko težava tudi primeren prostor, nezainteresiranost nekaterih učiteljev za sistematično delo z učenci, pa odročnost nekaterih šol (zunanjemu mentorju se ne splača voziti daleč za eno šolsko uro) in plačilo, ki je bolj simbolično, če je v okviru šolskih ur interesnih dejavnosti. Včasih teh ur za zunanje sodelavce sploh ni na voljo. Karmen Mar ima izkušnjo, da če učencem udeležbo na krožku zaračunajo (četudi je plačilo simbolično), se število učencev drastično zmanjša.

Poleg tega bo vstop v šolski prostor zunanjim sodelavcem vedno težji, še posebej tistim brez pedagoške izobrazbe.

Karmen Mar predlaga, da bi naredili promocijski video, ki bi ga učitelji lahko predvajali staršem na roditeljskih sestankih na začetku šolskega leta, saj je en mentor težko naenkrat povsod prisoten.

Potrebno je navdušiti starše, saj če bodo oni pritiskali na šolo (npr. 'Kako to, da na šoli nimate šahovskega krožka, če pa ga je naš otrok imel že v vrtcu...'), je več možnosti za krožek tudi na šolah, kjer ni posluha s strani vodstva.

Nadaljujemo s predstavitvijo članov. Gorazd Gorjup deluje v ŠD Slovenske Konjice, tudi on prisega na osebni pristop in dogovor z vodstvi šol. Trenutno še poseben poudarek posveča spodbujanju nastanka šahovskih sredin na lokalni ravni – začeniši z Velenjem, saj je znano, da tam šahisti so, ni pa ne kluba in ne krožkov na šolah.

Viktor Jemec je učil strokovne predmete na SŠ Domžale in v tistem času je šahovski krožek, ki ga je vodil skoraj 30 let, predstavljal na informativnih dnevih. Vsako leto je tudi organiziral šolsko prvenstvo in vodil dijakinje in dijake na državna prvenstva srednješolcev. Izpostavil je, da ne smemo pozabiti na šah v srednjih in tudi višjih šolah. Na OŠ Janka Kersnika na Brdu pri Lukovici je skoraj 50 let vodil šahovski krožek, izvajal pa je tudi Izbirni predmet ŠAH 1 in dve leti tudi ŠAH 2. Kakih 10 let je imel tudi šahovski krožek na podružnični šoli v Blagovici. Nekaj let pa je izvajal tudi šahovski krožek na OŠ Dob in OŠ Radomlje. V OŠ Radomlje in Dob imajo predstavitveni dan, kjer je s sočlani iz ŠK Domžale predstavil šah na Predstavitvenem dnevu šole.

Pogovorili smo se tudi o kraju, času in načinu sestajanja. Trojane so smiselne, saj se tako nikomur ni treba predaleč voziti, večja težava je čas. Simona Polše Zupan in Karmen Mar praviloma lahko le v popoldanskem času, Jamesu Tomazinu še najbolj odgovarja zvečer; ob ponedeljkih, torkih in petkih popoldan ne more. Sobote so tudi vprašljive, zaradi tekmovanj. Gorazd Gorjup in Viktor Jemec se lahko prilagodita, če je termin znan dovolj vnaprej. Viktor Jemec ne more ob četrtek popoldan. Tudi petki popoldan so vprašljivi zaradi turnirjev.

Sklep: Nekajkrat letno se bomo poskusili dobiti v živo, ostale seje bodo prek Zooma v večernih urah (cca. 20.00).

Ad 3. Kratek pregled dela prejšnje sestave Komisije za osnovnošolski in mladinski šah (predstavi Viktor Jemec).

Viktor Jemec je predstavil delo prejšnje sestave komisije. Sestali se niso velikokrat. Razlog: najprej odstop predsednika po prvi seji, nato 'korona' razmere.

Prejšnja komisija priporoča, da so šahovski mentorji tudi šahovski sodniki. To je povezano s stroški (100€ tečaj in 20€ vsakoletna licenca). Če pa se ne morejo udeležiti izobraževanja za sodnike, naj se pa podučijo o vodenju turnirjev s pomočjo šahovskega programa, tudi zaradi ratinga in kategorij).

Simona Polše Zupan pripomni, da so zaradi pomanjkanja kadra mentorji šahovskih krožkov po osnovnih šolah večkrat učitelji, ki se ne bi odločili delati licenco za sodnika. Zato je ravno v prihajajoči številki Šahozavra pripravila prispevek za njih, kako se lotiti turnirjev. Idealno pa bi res bilo, če bi bili vsi tudi šahovski sodniki.

Nina Rob naj bi imela osnutek Pravilnika za naj šahovski krožek.

Sklep: Simona Polše Zupan pri Nini Rob poizve glede osnutka pravilnika, ki ga kasneje dodelamo.

Ena od aktivnosti prejšnje sestave Komisije je tudi Facebook skupina Šahovski mentorji – strokovni delavci, ki jo je septembra 2022 odprl Viktor Jemec, vendar še ni zares zaživela.

Nujno je potrebno okolje, v katerem bi se srečevali učitelji šaha ter si izmenjevali izkušnje in informacije. Simona Polše Zupan je omenila, da že obstaja spletna učilnica na sio.si (Šah 7. – 9. razred, <https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=2138>, kontakt Matjaž Mikac). Tam je na voljo ogromno gradiv tudi brez vpisa v učilnico, komunikacija pa je mogoča le z vpisom, ki je za nepedagoge morda malo bolj zapleten.

Zato se člani strinjajo, da začnemo s 'srečevanjem' na Facebook skupini Šahovski mentorji – strokovni delavci, ki je dostopnejša širšemu krogu.

Poleg tega bomo zgradili 'mailing listo' za obveščanje šahovskih učiteljev na šolah – o šahovskih tekmovanjih, dogodkih, izobraževanjih in podobno.

Viktor Jemec omeni, da se je julija udeležil KCF European Trainers Conference v Zagrebu, kjer so predavali tudi šahovski velemojstri. Ena od zanimivosti je bila predstavitev o drugačnem pristopu poučevanja za dečke in za dekleta.

James Tomazin pripomni, da je ta konferenca že precej višji nivo od organizacije krožkov na šolah.

Sklep 1: Simona Polše Zupan prosi sekretarko ŠZS za uradno promoviranje Facebook skupine Šahovski mentorji – strokovni delavci.

Sklep 2: Vsi člani komisije bodo ravno tako promovirali to Facebook skupino in v njej aktivno sodelovali (objavljanje prispevkov in novic ter odgovarjanje na vprašanja).

Nato je stekla tudi diskusija o izobraževanju šahovskih mentorjev, učiteljev. Simona Polše Zupan je omenila, da je ga. Mira Ambrus (članica prejšnje sestave komisije) v zapisniku ene od sej izpostavila, da potrebujemo izobraževanja tako za šahovske mentorje (da bi krožke bolje vodili) kot tudi za učitelje razrednega pouka (o osnovah šaha). ŠZS je naredila korak naprej na tem področju z organizacijo nekaj izobraževanj šahovskih mentorjev na različnih koncih Slovenije, s čimer bomo nadaljevali tudi v novem šolskem letu.

Simona Polše Zupan pove, da je v pripravi tudi izobraževanje o šahovskih osnovah za učitelje razrednega pouka, kjer bi jih navdušili za poučevanje šaha. Zaradi pomanjkanja mentorjev na osnovnih šolah je ta korak nujen. Začeli bi s Šahovsko igralnico, skozi katero bi učitelji razrednega pouka učence naučili osnov, v sodelovanju z lokalnim klubom pa bi se njihovo znanje potem gradilo naprej. Osnove Šahovske igralnice se že podaja na izobraževanjih za šahovske mentorje.

Omeni tudi knjigo Jesperja Halla, Play and learn, ki je odličen vir predšahovskih iger in šahovskih variant.

Sklep 1: Simona Polše Zupan članom komisije pošlje .ppt predstavitev izobraževanja za šahovske učitelje in osnutek letne priprave Šahovske igralnice.

Sklep 2: Pod okriljem ŠZS se letno organizira vsaj tri izobraževanja za šahovske učitelje na različnih koncih Slovenije.

Ad 4. Vodenje evidence šahovskih krožkov, izbirnih predmetov in šahovskih šol.

Simona Polše Zupan pove, da je ŠZS pred nekaj leti šolam že poslala vprašalnik in pridobila informacije o delujočih šahovskih krožkih na osnovnih šolah, vendar bi bilo treba te informacije letno posodablјati.

Člani komisije omenijo, da imamo področne koordinatorje šolskih prvenstev, ki bi že morali razpolagati s temi informacijami, saj morajo vedeti, koga vabiti na regijska tekmovanja. Predlagajo, da te informacije pridobimo od področnih koordinatorjev (seznam šol s kontaktnimi osebami, katere šole so se udeležile tekmovanj in s kom je koordinator komuniciral).

Simona Polše Zupan izrazi pomislek o ažurnosti seznama področnih koordinatorjev. Izpostavi Gorenjsko regijo, kjer področna tekmovanja že vrsto let organizira Blaž Kosmač, ki pa ni na seznamu področnih koordinatorjev, objavljenem na spletni strani ŠZS.

Člani komisije se sprašujejo, kakšne so naloge področnih koordinatorjev?

James Tomazin je izpostavil, da je nujno informacije, ki jih o krožkih v šolah zbira ŠZS, nato posredovati lokalni ravni, da bodo lahko lažje direktno kontaktirali šole.

Sklep 1: Člani Komisije za osnovnošolski in mladinski šah od ŠZS preko področnih koordinatorjev do 15. 9. 2023 pridobijo sezname in kontaktne osebe osnovnih šol z njihovega področja, na katerih se izvaja šahovske krožke. Predsednica komisije Simona Polše Zupan k temu pozove sekretarko ŠZS Nino Rob.

Sklep 2: Člani Komisije za osnovnošolski in mladinski šah od ŠZS preko področnih koordinatorjev do 15. 9. 2023 pridobijo spisek šahovskih šol v njihovi regiji. S temi informacijami razpolagajo šahovski klubi. Predsednica komisije Simona Polše Zupan k temu pozove sekretarko ŠZS Nino Rob.

Sklep 3: Nujno je treba vzpostaviti delujočo vertikalno obveščanja od zveze na lokalno raven in obratno.

Ad 5. Spodbujanje nastanka šahovskih sredin na lokalni ravni.

Simona Polše Zupan je članom komisije pred sejo posredovala gradivo na to temo, ki ga je za UO ŠZS pripravil Gorazd Gorjup.

Gorazd Gorjup je poleg že prej omenjenih prvih poskusov spodbujanja nastanka šahovske sredine v Velenju omenil tudi organiziranje turnirjev v Velenju, Laškem in Slovenskih Konjicah, kjer je študentom in dijakom pomagal (brez klubov) organizirati šahovska tekmovanja.

Karmen Mar je glede tekmovanj omenila zelo dobre izkušnje s ŠKL – Štajersko kadetsko ligo. Tekmovanj se udeležuje okrog 100 učencev, organizirajo ga v treh kategorijah (do 9, 12 in 15 let). Vzpenjanje po lestvici je motivacija za učence tudi za aktivnejše sodelovanje na šahovskih krožkih.

Simona Polše Zupan je omenila zelo dobro delovanje ŠS Tomo Zupan v Kranju, ki vodi šahovske šole in krožke po šolah ter organizira Ciklus turnirjev mladih, ki ga obiskujejo ne le klubski osnovnošolci, ampak tudi učenci, ki obiskujejo samo šahovski krožek.

James Tomazin je povedal, da klubi potrebujejo priliv otrok iz šol, zato je nujno najprej spodbujati šahovske krožke na osnovnih šolah, ki se povezujejo z lokalnimi klubi.

Simona Polše Zupan in Gorazd Gorjup sta pripomnila, da je to lahko v sredinah z delujočimi klubi, marsikje pa jih ni ali so v ugašanju.

Člani Komisije se strinjajo, da je potrebno sistematično delovanje na obeh ravneh – krožki na šolah in spodbujanje klubov. Za hitre in otipljive rezultate je nujno potrebno kot prioriteto postaviti osebo na nivoju ŠZS, ki bo skrbela za to – a ne le v prostovoljski obliki, saj bo to trajalo predolgo. Ko se enkrat začne buditi interes, nas lahko ujame nepripravljene in potem bo interes ugasnil.

Če želimo postaviti osebo na nivoju ŠZS; za to potrebujemo sredstva.

Gorazd Gorjup pripomni, da ko se organizira Evropsko prvenstvo, se najde dovolj denarja. Torej bi bilo mogoče najti dovolj denarja tudi za vzpostavitev delujoče vertikale in ustvarjanje 'šahovskega bazena' na osnovnih šolah. Pravi, da s strani predsednika ŠZS na njegov načrt za spodbujanje šahovskih sredin na lokalni ravni še ni dobil odziva.

Omeni tudi, da je od Erazmusa dobil štipendijo, s katero bo odpotoval na Švedsko h. Jesperju Hallu (ECU) in se seznanil s pridobivanjem nepovratnih sredstev EU. G. Hall je pri tem zelo uspešen.

Sklep: Komisija za osnovnošolski in mladinski šah si v roku 1 meseca želi srečanja z novim predsednikom ŠZS, Dušanom Mesom, na temo spodbujanja osnovnošolskega šaha in šahovskih sredin na lokalni ravni.

Ad 6. Predlogi za izboljšanje stanja na Državnem prvenstvu mladih (odziv na dopise g. Franca Poglajena z dne 5. 5. 2023)

Simona Polše Zupan člane pozove h komentiranju dopisov g. Franca Poglajena, ki smo jih od sekretarke ŠZS prek e-pošte prejeli 4. 7. 2023 in se tičejo primerjave števila igralcev in ratinga igralcev na (klubskem) državnem prvenstvu mladih (2016, 2019, 2023) ter odsotnosti FIDE ID pri nekaterih.

Karmen Mar pove, da je upad v letu 2023 posledica obdobja, ko je šah stagniral, saj ni bilo šahovskih krožkov, niti klubskih treningov (ali so bili online), niti turnirjev (ali jih je bilo malo in še ti online). G. Poglajen torej primerja neprimerljiva obdobja.

Zakaj ni FIDE ratinga? Igralci za pridobivanje ratinga potrebujejo zadostno število partij proti ratingiranim nasprotnikom, zato je potrebno igrati na ustreznih turnirjih. To so turnirjih, kjer mladi povečini igrajo z odraslimi, ki že imajo rating in v konkurenci, v kateri imajo realno možnost za vsaj kakšen remi, da pridobijo začetni rating.

Primer dobre prakse so mariborski turnirji do ratinga 2200, kjer to dobro deluje.

Predlagana rešitev: spodbujati klube k organizaciji primernih rating turnirjev, tudi povezovanje lokalnih klubov na tem področju (npr. Slovenska Bistrica – Slovenske Konjice). Najbolje vikend turnirji (od petka do nedelje), ki so v lokalnem okolju, tako da niso s tem povezani preveliki stroški (prevoz, nočitev).

Viktor Jemec pove, da v Domžalah mlade že vključujejo v osrednjo slovensko ligo. Karmen Mar pripomni, da je za marsikoga od mladih to že prehuda konkurenca.

James Tomazin pove, da imajo v Slovenski Bistrici mesečne hitropotezne turnirje, pa tudi mesečne turnirje, kjer se srečujejo mladi in starejši. Ti drugi niso ratingirani, je pa to zdravo okolje za prve korake v tej smeri.

Karmen Mar pove, da imajo tudi v Mariboru ob četrtnih igralni dan, kjer se lahko srečujejo mlajši in starejši in dve uri samo igrajo, saj med rednimi šahovskimi šolami ni dovolj časa za igro.

Glede FIDE ID so člani komisije enotnega mnenja, da to ne bi smela biti težava, saj je zadeva birokratske narave. Vsak sodnik osnovnošolskih

---

tekmovanj ali predsednik/tajnik kluba, ki od mentorja pridobi otrokove podatke, lahko za otroka uredi FIDE ID.

Ad 7. Naj šahovski krožek.

James Tomazin pove, da o tem lahko razpravljamo potem, ko bomo dobili informacije o šahovskih krožkih na šolah.

Ostali člani se s tem strinjajo.

Sklep: O Naj šahovskem krožku bomo razpravljali, ko bomo dobili informacije o šahovskih krožkih po šolah.

Ad 8. Predlogi za razvoj in napredek osnovnošolskega in mladinskega šaha.

Simona Polše Zupan omeni, da je dober način za navduševanje ravnateljev in učiteljev tudi prisotnost na učiteljskih izobraževanjih in srečanjih (Konferenca učiteljev razrednega pouka, Strokovna srečanja ravnateljic in ravnateljev, Konferenca učiteljev podaljšanega bivanja, šahovska izobraževanja objavljena v katalogu KATIS, članki v strokovnih revijah (npr. Razredni pouk)) in podobno. Šah bi v osnovne šole zelo hitro spravili, če bi imeli pri tem podporo Zavoda za šolstvo (študijske skupine) in premagan strah učiteljev razrednega pouka pred poučevanjem šahovskih osnov (npr. Šahovska igralnica).

James Tomazin izpostavi, da je zelo pomembno direktno kontaktiranje in informiranje ravnateljev in da bi bilo dobro te predstavitve izvesti na licu mesta, ko imajo ravnatelji ta srečanja.

Veliko stvari, ki se tičejo te točke, smo sicer predebatirali že v sklopu prejšnjih točk.

Ad 9. Razno

Simona Polše Zupan pove, da člani te komisije nismo enakomerno zastopani z različnih koncev Slovenije, čeprav vidi razlog, zakaj je UO v to komisijo imenoval ravno te osebe. Želi pa si, da bi imeli vsaj v vsaki regiji navdušenega šahovskega mentorja, ki bi bolj lokalno skrbel za promocijo šaha, vstop v osnovne šole in spodbujal nastanek lokalnih šahovskih sredin.

Člane komisije pozove, naj razmislijo, ali poznajo koga takega in ji to pisno sporočijo, da naredimo nabor sodelavcev komisije.

Zapisała: Simona Polše Zupan, predsednica komisije

Kranj, 27. 8. 2023